BAB 1 : KEMUNCULAN TAMADUN AWAL MANUSIA

ZAMAN PRASEJARAH
Zaman manusia masih belum mengenali tulisan

1. Bandingkan empat Zaman Prasejarah. [ms2]

CIRI-CIRI	ZAMAN PALEOLITIK	ZAMAN MESOLITIK	ZAMAN NEOLITIK	ZAMAN LOGAM i. Zaman Gangsa ii. Zaman Besi
1. Cara hidup	-Nomad (berpindah randah) - dalam kelompok keluarga/ berkumpulan	-Nomad (berpindah randah) - dalam kelompok keluarga/ berkumpulan	- menetap - dalam kelompok besar	- menetap - rumah
2. Tempat tinggal	-Tepi tasik, -tepi sungai, -dalam gua	-Tepi tasik, -tepi sungai, -dalam gua		- petempatan besar dan kota pertahanan - berkambang menjadi bandar dan kota
3. Pekerjaan	-Memungut hasil hutan, -memburu binatang, -menangkap ikan	-Memungut hasil hutan, -memburu binatang, -menangkap ikan	-Bercucuk tanam, -menternak binatang - melebur logam -sistem pertukaran barang dagangan (Barter)	- perdagangan maritim
4. Alatan	-Alatan batu yang mengutamkan fungsi	-Alatan batu yang mengutamkan fungsi	- Alatan batu yang dilicinkan -mempunyai pelbagai fungsi - bahan tembikar	- alatan besi - mencipta perahu dan rumah

2. Apakah makna tamadun? [ms4]

Kata Kunci	Butiran	Kata Kunci	Butiran
Bahasa Arab	- Perkataan mudun dan madain Madana- tinggi budi bahasa - pembukaan bandar	Bahasa Inggeris	- civilization (Bahasa Greek - civitas) - bermaksud bandar -peradaban
Pandangan Islam	- merangkumi pembangunan lahiriah dan rohaniah	Masyarakat Barat	- pembangunan lahiriah (hal-hal kebudayaan seperti penulisan, undang-undang, kesenian dan pembandaran)
Sarjana Islam	i. Syed Naquib al-Attas- tamadunialah pencapaian tahap tatsusila yang tinggi dan kebudayaan yang luhur oleh sesebuah masyarakat	Sarjana Barat	i. Gordon Childe - pencapaian lahirian merupakan kayu ukur kemajuan tamadun dalam sesebuah masyarakat ii. Dancy Riberio dan R.A. Buchanan - menolak unsur rohaniah sebaliknya hanya menekankan kepentingan dan pembangunan lahiriah dalam proses perkembangan tamadun iii. Richard Sullivan - mengakui unsur rohaniah sangat penting dalam konsep tamadun

5. Bandingkan proses pembentukan empat tamadun awal manusia. [ms10 - 33]

BUTIRAN	TAMADUN MESOPOTAMIA	TAMADUN MESIR PURBA	TAMADUN INDUS	TAMADUN HWANG HO
LOKASI	[ms 10] - tamadun terawal dunia Mesopotamia - tanah di antara dua sungai (Sungai Tigris dan Euphrates)	[ms17] - dianggap anugerah Sungai Nil - Sungai Nil berpunca daripada dua anak sungai iaitu Sungai Nil Biru dan sungai Nil Putih	[ms 23] - tamadun terawal di India - terletak di Lembah Sungai Indus - dikenali juga sebagai tamadun Harappa - terletak di bahagian barat laut India	[ms 28] - muncul daripada kesuburan tanah yang terdapat di Hwang Ho / Sungai Kuning - Hwang Ho merupakan sungai kedua terpanjang di China dan terletak di bahagian Utara China - ciri fizikalnya bergunung-ganag dan berpadang pasir menyebabkan tamadun ini bersifat setempat
KERANGKA MASA	[ms 10] - berkembang daripada petempatan awal Zaman Neolitik - 7 zaman pemerintahan i. Kerjaan Sumeria (3500-2340 SM) ii. Kerajaan Akkad (2371- 2006 SM) iii. Kerajaan Ur (2113-2006 SM) iv. Kerajaan Babylon Awal/Lama (2000 - 1530 SM) v. Kerajaan Kassites (1530 - 1100 SM) vi. Kerajaan Assyria (1100 - 626 SM) vii. Kerajaan Chaldea (626 - 539 SM) - runtuh akibat serangan Parsi	[ms 18] - berkembang daripada petempatan awal Zaman Neolitik - terdapat 4 zaman i. Zaman Awal (3100 - 2200 SM) ii. Zaman Pertengahan (2040 - 1785 SM) iii. Zaman Empayar (1570 - 1085 SM) iv. Zaman Keruntuhan (1085 - 322 SM) - pemerintahannya dikuasai orang asing seperti Libya, Kush, Assyria, Parsi, Yunani dan Rom.	[ms 23] -muncul sekitar tahun 2500 SM dan merosot pada tahun 1800 SM - mengalami kehancuran kerana serangan orang Aryan, serta bencana alam seperti banjir, kemarau dan gempa bumi	[ms 29] - kemunculannya dapat dikesan daripada jumpaan tengkorak homo sapien (Peking Men - 400,000 SM) - mmebuktikan adanya kehidupan Zaman Paleolitik - Zaman Neolitik muncul sekitar tahun 5000 SM di mana munculnya aktiviti pertanian dan penternakan - Dinasti berja pertama di China diasaskan oleh Dinasti Hsia (2205 - 1766 SM) tetapi tiada bukti - kewujudan Dinasti Shang (1766 - 1050 SM) dibuktikan melalui jumpaan arkeologi - diganti dengan Dinasti Chou (1050 - 256 SM) selepas muncul kebangkitan hamba kerana kezaliman Raja Shang
PROSES PEMBEN-TUKAN	[ms 11] - terbentuk 2 bahagian **i. BAHAGIAN UTARA BANDAR BAGHDAD** - meliputi kawasan pertengahan Sungai Tigris hingga ke utara termasuk kawasan Sungai Zab (Assyria)	[ms 18] - mencapai tahap kebudayaan gangsa pada Zaman Logam - penggunaan alat logam untuk membina sistem perparitan dan pengaliran yang baik untuk pertanian - membina peralatan kawalan	[ms 24] -wujud penduduk nomad di barat laut India - menyara diri dengan memburu dan mengumpul makanan - membentuk petempatan kekal di sepanjang	[ms] - berasaskan peranan Hwang Ho yang telah menyuburkan kawasan sekitarnya - menarik penduduk nomad untuk tinggal menetap dan membina petempatan awal iaitu di Tapak Banpo - menjalankan aktiviti pertanian,penternakan binatang,

	ii. BAHAGIAN SELATAN BANDAR BAGHDAD - meliputi kawasan Sungai Tigris dan Euphrates yang hampir **<u>T. MESOPOTAMIA</u>** bercantum (Babylon yang terbahagi kepada Akkad - utara, dan Sumeria-selatan) - pertumbuhan bermula di selatan iaitu Sumer - orang Sumeria telah berhijrah dan membina petempatan - menebus guna tanah dan membina sistem pengairan untuk menjalankan pertanian - kampung berkembang menjadi bandar kepada beberapa buah negara kota seperti Kish, Nippur, Lagash, Uruk, Ur, Eridu, Assur dan Mari	banjir dan terusan untuk meningkatkan kesuburan tanah - didirikan petempatan tetap yang berteraskan pertanian **<u>T. MESIR PURBA</u>** - berkembang menjadi perkampungan - gabungan kampung membentuk bandar -gabungan bandar membentuk nome / daerah - nome disatukan dengan salah sebuah bandar menjadi pusat pentabdiran Contoh - Thinis, Memphis dan Thebes	Sungai Indus kerana terdapat sumber air dan tanah subur **<u>T. INDUS</u>** - peningkatan hasil pertanian membawa kepada pertambahan penduduk - menyumbang kepada perkembangan bandar Contoh - Mohenjo-Daro dan Harappa Bandar pelabuhan - Lothal dan Sutkagen Dor	mengumpul hasil hutan dan memburu -perkembangan petempatan awal melahirkan bandar Contoh – Anyang **<u>T. HWANG HO</u>** - pusat kerajaan Dinasti Shang - banyak kemajuan dibawa seperti perluasan wilayah dan penyebaran budaya - semasa Dinasti Chou, tamadun initersebar hingga ke bahagian selatan Sungai Yangtze
CIRI-CIRI TAMADUN	**[ms 11]** **i. PETEMPATAN KEKAL - NEGARA KOTA** - Kawasan utama ialah pusat kota, tembok kota, luar kota dan pelabuhan - kubu pertahanan dan pintu gerbang yang menjadi lambang kekayaan sesebuah kota - di dalam kota terdapat istana, rumah kediaman, rumah ibadat, rumah kedai, dan pasar - jalannya lurus dan lebar - pusat kota ialah rumah ibadat yang menjadi tumpuan masyarakat - setiap kota mempunyai unit politik dan agama yang tersendiri	[ms 18] **i. PETEMPATAN KEKAL - NEGARA KOTA** - Firaun Menes menyatukan semua nome menjadi kerajaan - mengasaskan pusat pentadbiran di Thinis - berpindah ke Memphis - berpindah ke Thebes pada kemuncak Zaman pertengahan Bandar penting - Heliopolis, Fayoum dan Abydos - bandar menjadi tempat kediaman firaun, pusat pemerintahan danpentadbiran, pelabuhan, pusat keagamaan dan pusat tumpuan penduduk	[ms 24] **i. PETEMPATAN KEKAL** - membawa kepada pembentukan bandar terancang - terbahagi 2 bahagian dan dikelilingi tembok **a.Pusat pentadbiran dan keagamaan** - menempatkan bangunan pentadbiran, temapat mandi awam yang digunakan untuk upacara ritual dan pembersihan dan tempat penyimpanan hasil pertanain	[ms 29] **- i. PETEMPATAN KEKAL - NEGARA KOTA** - di Anyang terdapat istana, kuil, dan pusat pentadbiran - ketua pemerintah (raja), golongan pembesar dan golongan agama tinggal di bandar - lengkap dengan tembok untuk menghalang pencerobohan musuh - dikelilingi oleh perkampungan yang didiami oleh masyarakat petani

	- kewujudan sungai dan tanah pamah memudahkan pengangkutan dengan kapal, pedati dan keldai - jalan laut menghubungkan bandar/ negara kota dengan wilayah disekitarnya - jalan utama ialah antara Sumeria dan kota Mari **<u>T. MESOPOTAMIA</u>** **ii. ORGANISASI SOSIAL** - 2 golongan i. Golongan pemerintah - raja, ketua pendeta, ketua tentera, orang bangsawan ii. Golongan rakyat a. Rakyat bebas - petani, artisan, pedagang b. Hamba - tawanan perang **iii. SISTEM PEMERINTAHAN** - berbentuk teokrasi - raja dianggap sebagai tuhan / wakil tuhan dan pemilik negara kota - tidak menyembah raja sebagai tuhan - kecuali semasa Raja Naramsin yang memaksa penduduk Akkad menyembahnya sebagai tuhan - menggelarkan dirinya Raja Empat Penjuru Alam kerana menganggap dirinya terlalu agung setelah berjaya menguasai wilayah yang luas - raja menjadi ketua pentadbir, ketua tentera, dan ketua pendeta	**ii. ORGANISASI SOSIAL** **a. Firaun** **-** diketuai oleh firaun yang merupakan raja berkuasa mutlak dan dianggap suci - jawatannya diwarisi turun-temurun **<u>T. MESIR PURBA</u>** - pada zaman kerajaan lama,firaun dianggap tuhan Horus - pada masa dinasti ke-3 dan ke-4, firaun digelar Raja Matahari kerana dipercayai firaun adalah anak Tuhan Matahari (Amon-Re) - menjadi ketua pendeta, pemilik tanah, ketua hakim dan ketua pahlawan **b. Golongan bangsawan, rahib, tuan tanah dan jurutulis** **c. Rakyat bebas** - petani. pedagang dan artisan **d. Hamba** **iii. SISTEM PEMERINTAHAN** - diketuai oleh raja iaitu firaun - dibantu oleh golongan bangsawan untuk menjalankan pentadbiran, menjaga keamanan, mengurus dan mengagihkan penghasilan makanan di dalam negara - terdiridaripada pegawai,	**b. Kawasan Perumahan** **-** susun atur sistematik - perancangan bandarnya dibantu oleh kemajuan ilmu geometri dan pembinaan serta sumbangan tamadun Mesopotamia dan Mesir Purba **<u>T. INDUS</u>** - bandar disusun berasaskan blok berbentuk segi empat - setiap blok dipisahkan oleh satu rangkaian jalan raya yang lurus dan bersambung antara satu sama lain - setiap bandar mempunyai sistem kumbahan yang terancang - bandar dihubungkan dengan sungai sebagai jalan perhubungan **ii. ORGANISASI SOSIAL** - 2 golongan **a. Golongan Atasan** - pemerintah daripada kalangan pendeta yang mempunyai kuasa dan pengaruh besar dalam mengawal aktiviti masyarakat terutama keagamaan - pendeta dan pedagang	**ii. ORGANISASI SOSIAL** **a. Raja -** paling atas **b. Golongan bangsawan, pembesar dan pegawai kerajaan** - hanya golongan pembesar yang mampu memiliki tentera dan senjata gangsa maka mereka mampu menundukkan golongan bawahan **c. Gol. petani, artisan dan pedagang** - petani membentuk sebahgain besar penduduk dan mendiami kawasan di luar bandar **<u>T. HWANG HO</u>** - artisan mahir dalam teknologi gangsa membuat senjata, perisai dan hiasan pada kereta kuda yang digunakan oleh tentera serta peralatan untuk upacara keagamaan **d. Hamba** - perhambaan merupakan satu ciri utama dalam Dinasti Shang **iii. PENGKHUSUSAN PEKERJAAN** - golongan pembesar mempunyai tentera masing-masing - 2 kumpulan tentera a. Tentera berkereta kuda b. Tentera berjalan kaki - golongan petani menjadi tonggak ekonomi dan pentadbiran berperanan memenuhi keperluan golongan atasan - golongan artisan mereka cipta [elbagai barangan tembaga seperti bekas minuman dan makanan, senjata dan barang tembikar - golongan hamba berfungsi sebagai tentera paksaan, membantu kerja perburuhan, dan menjadi korban dalam upacara penyembahan

	- raja menjadi ketua agama yang berkuasa melantik ahli keluarga diraja memegang jawatan di zigurat dan menentukan bentuk pentadbirannya - ziggurat berfungsi sebagai pusat ibadat, pusat perdagangan, dan pusat penyimpanan khazanah negara - raja berkuasa dalam soal tanah, cukai, hasil pertanian dan perniagaan -raja dibantu oleh para pegawai daripada golongan bangsawan dan keluarga diraja **<u>T. MESOPOTAMIA</u>** **iv. PENGKHUSUSAN KERJA** - terdapat lebihan hasil pertanian - petani bertukar menjadi peniaga, pedagang dan artisan - berlaku perdagangan dengan wilayah sekitar dan kawasan di Lembah Indus - hasil pertanian ditukar dengan barangan import iaitu logam, kayu-kayan, emas dan perak - terdapat pembuat tekstil, barang tembikar, dan alat keperluan harian, tukang rumah serta tentera **v. SISTEM TULISAN** - bermula dengan tulisan bergambar - berkembang menjadi tulisan berbentuk simbol yang ditulis pada tanah liat - berbentuk pepaku dan dinamakan cuneiform	penasihat dan gabenor yang mentadbir wilayah yang ditakluki - rahib bertanggungjawab mentadbir hal keagamaan - urusan pentadbiran dibantu oleh jurutulis yang terdiri daripada orang awam yang telah dilantik untuk menulis segala rekod kerajaan -Mengiktiraf wanita sebagai pemimpin Contoh - Firaun Hatshepsut **<u>T. MESIR PURBA</u>** - di zamannya penuh pembaharuan seperti pembinaan terusan dan penukaran padang pasir kepada tanag pertanian yang subur **iv. PENGKHUSUSAN KERJA** - penenunan dan pembauatn barang tembikar dan peralatan -eksport utamanya ialah tekstil dan kertas - aktiviti lain ialah perlombongan emas di Nubia - pengangkutan air sangat penting - Sungai Nil yang lebar dan dalam membolehkan kapal menyusuri dan berlabuh dipelabuhan seperti Thebes, Memphis, Fayoum dan Heliopolis. **v. AGAMA DAN**	**b. Golongan Bawahan** - petani yang menjalankan aktiviti pertanian dan menyalurkan sebahagian daripada hasilnya kepad apihak berkuasa - buruh yang menjalankan kerja perburuhan seperti menjaga kebersihan bandar, membina tembok di benteng dan membina terusan **<u>T. INDUS</u>** - hamba **iii. PENGKHUSUSAN PEKERJAAN** - kegiatan ekonomi seperti perdagangan, pertanian, pertukangan dan pembuatan - aktiviti perdagangan luar dengan Mesopotamia - buktinya penemuan cap mohor buatan masyarakat Lembah Indus di Mesopotamia - hasil dagangan yang penting seperti emas, gading gajah, manik dan hasil pertanian - petani menanam barli, kacang dan sebagainya - artisan terlibat dalam penghasilan logam dan	**iv. SISTEM PEMERINTAHAN** **-** Dinasti Shang - pemerintahan beraja - pengganti raja dilantik daripada kalangan saudara lelaki yang lebih muda atau anak lelaki raja - Raja-raja Shang mempunyai kewibawaan politik, ekonomi, sosial dan agama - raja berkuasa secara langsung di kawasan pusat pentadbiran - kuasa raja merupakan mandat daripada tuhan - Raja-raja Shang tidak perlu mendapat pengesahan politik kerana mereka adalah daripada keturunan pemerintah agama - raja dibantu oleh golongan bangsawan dan pegawai kerajaan **<u>T. HWANG HO</u>** - dalam Dinasti Shang, golongan bangsawan mentadbir wilayah di luar pusat pentadbiran - golongan bangsawan berhak mewujudkan sistem pentadbirannya sendiri dalam hal seperti pungutan cukai, pertahanan dan undang-undang - sistem ini diasimilasikan oleh dinasti Chou - Raja-raja Dinasti Chou membahagikan pemilikan tanah kepada wilayah-wilayah dan melantik pembesar tempatan di setiap wilayah - pembesar tempatan didikat melalui ikrar taat setia , disamping memberikan hadiah seperti kereta kuda, senjata gangsa, hamba dan binatang - mereka diminta melindungi raja dan memberi bantuan tentera pada masa perang

	                    T. MESOPOTAMIA	**KEPERCAYAAN** a. Politeisme - setiap tuhan dikaitkan dengan unsur alam seperti Re (Tuhan Matahari), Ra-Atum (Tuhan Langit), Amun (Tuhan Angin) b. Percaya kehidupan selepas mati - mayat perlu disimpan dan dijaga dengan teliti - makam mayat mesti dipenuhi dengan peralatan serta kepeluan kehidupan selepas mati - solekan mayat, alat kebesaran dan jumlah barang yang dikebumikan di dalam makam menunjukkan kedudukan / status mayat tersebut **T. MESIR PURBA** **vi. SISTEM TULISAN** - dinamakan hieroglif - kombinasi gambar dan simbol yang berdasarkan bunyi - bertujuan mencatatkan rekod aktiviti pertanian, pengutipan cukai, keagamaan dan ritual kepercayaan.	barangan tembikar **iv. AGAMA DAN KEPERCAYAAN** - dibuktikan dengan penemuan patung dan ukiran yang mempunyai unsur keagamaan Contoh - Patung Proto-siva - objek ini duduk bersila dengan stail yoga dengan tiga tanduk di kepalanya yang melambangkan Dewa Brahma, Vishnu dan Siva - dikaitkan dengan agama Hindu - percaya kepada Tuhan Ibu **T. INDUS** **v. SISTEM TULISAN** **-** berbentuk piktograf	- pembesar tempatan diberi hak sebagai ketua agama untuk menjalankan upacara pengorbanan **v. AGAMA DAN KEPERCAYAAN** - animisme - politeisme - penyembahan roh nenek moyang - menyembah tuhan syurga (Shang-ti) dan tuhan bumi (Tu) - menyembah sungai, bukit dan gunung - upacara penyembahan melibatkan permaian muzik, tarian dan korban yang diketuai oleh bomoh - jumpaan tulang binatang dan kulit kura-kura di Anyang (tulang oracle) - berfungsi meramal sesuatu keadaan - bomoh akan meletakkan tulang di atas unggun api sehingga timbul rekahan - rekahan ini ditafsirkan dan disabitkan dengan sesuatu kejadian **T. HWANG HO** **vi. SISTEM TULISAN** - amalan penilikan tulang oracle membawa kemunculan sistem tulisan awal di China - berbentuk ideogram yang berbentuk simbol - tulisan asal kebanyakan mempunyai gambar seperti kanak-kanak, bulan, matahari dan sungai - tulisan ini mula berubah kepada bentuk yang lebih kompleks seperti yang terdapat pada hari ini

SUMBANGAN	**[ms 14]** **i. KOD UNDANG-UNDANG HAMMURABI** - digubal semasa Raja Hammurabi memerintah Babylon - berteraskan hak rakyat terhadap keadilan - hukuman dan denda mestilah setimpal dengan kesalahan tetapi berbeza mengikut susun lais masyarakat - mengandungi 282 undang-undang - dipahat pada tembok dan tiang besar supaya rakyat dapat membacanya - menjadi dasar perundangan - berjaya mengelakkan permasalahan di kalangan masyarakat pelbagai kaum dan di kalangan susun lapis masyarakat - mewujudkan perpaduan dan mengukuhkan sistem organisasi masyarakat -membantu peradaban Mesopotamia bertahan lama (3500 SM-539SM) **<u>T. MESOPOTAMIA</u>** **ii. SISTEM TULISAN** - membawa kepada sistem pendidikan yang melahirkan jurutulis - membolehkan urusan pentadbiran dan perniagaan dicatat dan direkodkan	[ms 21] **i. SENIBINA** - piramid - bermula daripada ilham Imhotep iaitu saintis, ahli fizik, arkitek dan penasihat penting Firaun Djoser - memperkenalkan teknik pembinaan bangunan dengan menggunakan batu bata - merupakan pengamal ilmu perubatan dan pengarang buku sains dan sastera - pembinaan piramid menggambarkan kreativiti masyarakat Mesir Purba dalam bidang pembinaan **ii. KERTAS** - mencipta kertas daripada pokok papyrus - memudahkan penyimpanan dan meninggalkan kebergantungan pada kepingan batu bata untuk menyimpan khazanah negara **<u>T. MESIR PURBA</u>** **iii. SISTEM TULISAN** - hieroglif - keagungan tamadun Mesir Purba dapat dibaca daripada tulisan yang terpahat dengan begitu cantik, halus dan penuh seni pada makam dan batu	[ms 27] **i. PERANCANGAN BANDAR** - bandar Mohenjo-Daro dan Harappa - gabungan kepakaran dari sudut letak bandar dan pengisiannya - memerlukan pemahaman dan kemahiran ilmu geometri, kesenian, matematik dan pembinaan - pemahaman geometri hasil pertembungan dengan tamadun Mesopotamia dan Mesir Purba membolehkan bandarnya disusun berasaskan bentuk segi empat dan jalan raya yang lurus. - meningkatkan mutu bahan binaan dengan membakar batu bata dengan suhu yang tinggi dan tidak hanya bergantung kepada panas matahari **<u>T. INDUS</u>** - kecemerlangan perancangan bandarnya merupakan gabungan daripada pelbagai pengetahuan dan pencapaian termasuklah geometri, matematik dan	[ms 32] **i. POLITIK** - sistem pemerintahan monarki diteruskan hingga ke zaman Dinasti Ching - gelaran raja ditukar kepada maharaja - konsep anak syurga dan mandat dari syurga dikaitkan dengan raja (maharaja) - amalan putaran dinasti diteruskan oleh dinasti-dinasti di China hingga abad ke-20 **ii. EKONOMI** - pembinaan sistem pengairan - sejak zaman awal dinasti China terutama zaman Shang menitikberatkan pembangunan pertanian - terusan dibina untuk mengairi kawasan pertanian dan mengawal banjir Contoh - Zaman Chin, Shih Huang Ti membina terusan di Szechwan - kemajuan dalam teknologi pembajakan - penciptaan cangkul dan sabit - menggunakan batas untuk penanaman - menggantikan alat pertanian daripada kayu kepada alat besi **<u>T. HWANG HO</u>** **iii. SISTEM TULISAN** - sistem tulisan digunakan dalam bidang penulisan dan percetakan - tulisan diajar di sekolah-sekolah di China - tulisan ini terus berkembang dengan penggunaannya oleh orang Korea dan Jepun

	- dalam perdagangan, semua urusan jual beli disertakan resit, nota dan surat kredit - melahirkan kesusasteraan Contoh - epik Gilgamesh - hasil kesusasteraan tertua yang mengandungi falsafah dan cara hidup orang Mesopotamia **iii. ILMU ASTRONOMI** - pencerapan terhadap pergerakan bulan, bintang dan matahari membawa kepada perkembangan ilmu matematik Contoh - mengira perpuluhan, menambah, menolak, mendarab, membahagi, dan punca ganda dua - membawa kepada perkembangan ilmu geometri - membolehkan mengguna jalan laut - mencipta kalendar yang berasaskan sistem solar yang mengandungi 12 bulan dalam satu tahun **iv. ILMU PERUBATAN** - mendapat perhatian khusus semasa kerajaan Assyria yang mementingkan kesihatan tenteranya - 500 jenis ubat-ubatan termasuk herba dan ramuan perubatan telah dikatalogkan dan disampelkan penggunaannya	**iv. SISTEM PENDIDIKAN** - untuk kanak-kanak keluarga atasan - diberi pendidikan sejak umur rendah - diuruskan oleh rumah ibadat dan diletakkan di bawah pentadbiran kerajaan - bertujuan melahirkan pegawai kerajaan terutamanya jurutulis yang sempurna dan terlatih - diajar ilmu geometri, matematik dan sains untuk melahirkan golongan terlatih yang boleh menguruskan hal ehwal pertanian, pengawalan air Sungai Nil dan pembinaan bangunan dan piramid **v. PERUBATAN** - melahirkan pengamal perubatan - mendapat status yang tinggi dalam msyarakat - berkhidmat untuk firaun dan masyarakat - proses memumiakan mayat - mahir dalam bidang fizik, kimia, perubatan, pembedahan	teknologi pembakaran batu bata **ii. SIFAT KETERBUKAAN** - dapat membuat hubungan dengan tamadun lain iaitu tamadun Mesopotamia dan Mesir Purba - pengaruh dari luar disesuaikan dengan keadaan dan suasana tempatan	**iv. KEPERCAYAAN** - pemujaan roh nenek moyang kekal hingga ke hari ini - unsur pemujaan disesuaikan mengikut kesesuaian masa Contoh - unsur korban manusia digantikan dengan unsur makanan, duit kertas dan barangan perhiasan - konsep Yin dan yang serta Feng Hsui juga kekal hingga ke hari ini **v. KALENDAR** - di zaman Shang, sistem kalendar telah diperkenalkan iaitu terdapat 30 hari dalam sebulan dan 360 hari dalam setahun - raja menggunakn kalendar untuk menentukan musim menanam dan menuai - amalan menggunakan kalendar diteruskan untuk aktiviti harian seperti upacara perkahwinan, perburuan dan pengkebumian **vi. FALSAFAH PERANG SUN TZU** - karyanya *The Art of War* membicarakan selok-belok perang dan bagaimana menangani musuh - pada hari ini, falsafah ini diaplikasikan sebagai taktik dalam urusan perniagaan

	<u>T. MESOPOTAMIA</u> - cara mengubat penyakit dengan menggunakan ubat-ubatan juga telah dicatatkan sebagai panduan kepada pengamal perubatan **v.PENCIPTAAN RODA** - digunakan pada kereta kuda untuk tujuan peperangan dan pada masa aman - membolehkan penciptaan kincir air untuk mengalirkan air ke kawasan tandus dan meningkatkan hasil pertanian serta mengawal banjir **vi. ALAT PENGANGKUTAN** - menggunakan kapal layar dan pengangkutan beroda - mampu menguasai jalan darat dan jalan laut - menghubungkan wilayah di India dan di kawasan Laut Mediterranean **vii. SENI BINA** **-** cara membuat batu bata daripada tanah liat - mencipta arca dan tinag batu Contoh - patung Raja Gudea **viii. KEPIMPINAN** **-** kepimpinan berwibawa Raja Sargon - mewujudkan empayar pertama di dunia iaitu kerajaan Akkad - berjaya menakluk dan menyatukan wilayah-wilayah kerajaan Sumeria di selatan Mesopotamia	**<u>T. MESIR PURBA</u>** **vi. SALIRAN** - pengawalan saliran air Sungai Nil - perkembangan ilmu matematik seperti algebra, geometri, dan astronomi telah digunakan sepenuhnya dalam mengawal banjir Sungai Nil yang berlaku sekali setahun - berjaya mencipta sistem pengairan yang telah menukarkan kawasan padang pasir menjadi kawasan tanah pertanian Contoh - Firaun Senuusret III membina tembok pengairan sepanjang 123 km bagi menebus guna kawasan padang pasir dan membina terusan untuk mengairkan tanah seluas 10,000 hektar **vii. KALENDAR** - pengetahuan dalam bidang astronomi dan matematik melahirkan kalendar 365 hari berdasarkan 12 bulan dalam setahun		

NOOR AZMA SEMAN SAM BB SALAK TINGGI